

T.B.M.M.

CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı

Tarih: 26 Haziran 2025
Sayı: 12096

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

30710

Aşağıdaki sorularımın Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Sayın Alparslan BAYRAKTAR tarafından yazılı olarak yanıtlanmasını saygılarımla arz ederim.

Av. Dr. Sezgin TANRIKÜLU
Diyarbakır Milletvekili

Ülkemizin doğal kaynakları ve çevresel değerleri, gelecek nesillere aktarılması gereken en önemli mirasımızdır. Ancak, son yıllarda artan madencilik faaliyetleri, özellikle yabancı şirketlerin yer aldığı projelerde, hem çevresel sürdürülebilirlik hem de milli menfaatlerimiz açısından ciddi endişeleri beraberinde getirmektedir. Bu bağlamda, kamuoyunda oluşan soruları ve kaygıları gidermek, şeffaf bir yönetim anlayışıyla hareket etmek bağlamında,

1. Bakanlığınız nezdinde, Türkiye'de yerleşik yerli şirketler üzerinden madencilik faaliyetleri yürüten kaç yabancı sermayeli şirket bulunmaktadır? Bu şirketlerin sermaye ve ortaklık yapıları, hangi ülkelerden geldikleri ve faaliyet alanları (altın, bakır, bor vb.) nelerdir? Bu şirketlerin yerli ortakları kimlerdir ve bu ortaklıkların sağladığı milli menfaatler nelerdir?
2. Bu yabancı şirketlere verilen arama ve işletme ruhsatlarının sayısı, süresi ve maden rezerv bilgileri kamuoyu ile paylaşılacak mıdır? Ruhsat verme süreçlerinde uygulanan şeffaflık ve denetim mekanizmaları yeterli midir? Özellikle, bu şirketlerin ruhsat devirleri veya ortaklık değişiklikleri Bakanlığınızca nasıl takip edilmekte ve denetlenmektedir?
3. Yabancı şirketlerin madencilik faaliyetlerine ilişkin yıllık üretim miktarları, ihracat gelirleri ve kar oranları hakkında detaylı veriler mevcut mudur? Bu veriler düzenli olarak denetlenmekte midir? Son beş yıl içinde, bu şirketlerin faaliyetleri sonucunda çevreye verilen zararlar veya mevzuata aykırılıklar tespit edilmiş midir? Tespit edilen durumlara karşı hangi idari ve hukuki yaptırımlar uygulanmıştır?
4. Türkiye'de madencilik faaliyetlerinden alınan devlet hakkı oranları, uluslararası standartlar ve dünya genelindeki benzer madencilik ülkeleriyle kıyaslandığında hangi seviyededir? Bu oranlar, ülkemizin maden zenginliğini ve piyasa koşullarını yansıtmakta mıdır? Özellikle altın, gümüş, bakır gibi stratejik madenlerde uygulanan devlet hakkı oranlarının artırılmasına yönelik bir çalışma bulunmakta mıdır?
5. Yabancı şirketlerin madencilik faaliyetleri sonucunda elde edilen gelirin ne kadarı ülke içinde kalmakta, ne kadarı yurt dışına transfer edilmektedir? Bu şirketlerin ülkemize yaptığı yatırım miktarı ile elde ettikleri kar arasındaki denge tatmin edici midir? Madencilik sektörünün ülke ekonomisine katkısının artırılmasına yönelik Bakanlığınızın orta ve uzun vadeli stratejileri nelerdir?
6. Yabancı madencilik şirketlerine sağlanan herhangi bir vergi muafiyeti veya teşvik bulunmakta mıdır? Eğer varsa, bu muafiyet ve teşviklerin gerekçeleri nelerdir ve milli menfaatlerimize uygunluğu düzenli olarak gözden geçirilmekte midir?

7. Bazı yabancı şirketlerin kendi ülkelerinde çevresel standartlar ve yasal kısıtlamalar nedeniyle yapamadıkları madencilik faaliyetlerini Türkiye'de daha kolay bir şekilde gerçekleştirebildikleri iddiaları bulunmaktadır. Bu iddialar doğru mudur? Türkiye'deki madencilik mevzuatı ve çevresel etki değerlendirme süreçleri, uluslararası kabul görmüş en yüksek standartlara uygun mudur? Uygun değilse, bu farklılıkların nedenleri nelerdir ve giderilmesi için hangi adımlar atılmaktadır?

8. Madencilik projelerine verilen ÇED olumlu/gerekli değildir kararlarının verilme süreçleri ne kadar şeffaftır? Fizibilite çalışmaları tamamlanmadan ÇED izinlerinin verildiği iddiaları doğru mudur? ÇED raporlarının hazırlanması, denetlenmesi ve kamuoyu ile paylaşılması süreçlerinde karşılaşılan aksaklıklar nelerdir ve bunların önüne geçmek için ne gibi önlemler alınmaktadır?

9. Yabancı şirketlerin, yerel mevzuat ve hukuki düzenlemelerdeki boşlukları veya denetim yetersizliklerini kullanarak, kendi ülkelerinde uygulanan yüksek standartlardan kaçınarak madencilik yaptıkları eleştirileri bulunmaktadır. Bu eleştirilere karşı Bakanlığınızın yanıtı nedir? Hukuki ve idari denetim mekanizmalarının güçlendirilmesi yönünde yapılan çalışmalar nelerdir?

10. Ülkemiz, ağır iklim değişiklikleri, çölleşme ve su varlıklarının hızla azalması gibi ciddi çevresel sorunlarla karşı karşıyadır. Bu koşullar altında, madencilik faaliyetlerinin su kaynakları (yeraltı ve yerüstü suları, dereler, göller) üzerindeki etkileri nelerdir? Su kaynaklarının kirlenmesi, tükenmesi veya yönünün değiştirilmesi gibi durumlara karşı Bakanlığınızın aldığı ve alacağı önlemler nelerdir? Madencilik faaliyetlerinde kullanılan su miktarının azaltılması ve suyun geri dönüşümü için ne gibi çalışmalar yapılmaktadır?

11. Madencilik faaliyetleri nedeniyle tarım arazilerinin, zeytin ağaçlarının, ormanlık alanların tahrip edildiği ve köylerin yaşam alanlarının kısıtlandığı yönünde ciddi iddialar bulunmaktadır. Bu iddialara ilişkin Bakanlığınızın elinde hangi veriler mevcuttur? Özellikle 3213 sayılı Maden Kanunu'nun ilgili maddeleri ve diğer mevzuat çerçevesinde, tarım arazileri, zeytinlikler ve ormanlar gibi hassas ekosistemlerde madencilik yapılmasına nasıl izin verilmektedir? Bu alanların korunmasına yönelik mevcut yasal düzenlemeler yeterli midir? Değilse, yasalarda bir boşluk var mıdır ve bu boşlukların giderilmesi için bir düzenleme planlanmakta mıdır?

12. Mevzuata ve Hukuka Aykırılıkların Önlenmesi ve Yaptırımlar: Mevzuata ve hukuka uymadan yapılan madencilik faaliyetlerinin tespiti ve önlenmesi konusunda Bakanlığınızın denetim mekanizmaları ne kadar etkilidir? Son yıllarda, mevzuata aykırı olarak gerçekleştirilen madencilik faaliyetleri nedeniyle kaç ruhsat iptal edilmiştir? Bu tür faaliyetlere karşı uygulanan cezalar ve yaptırımlar caydırıcı mıdır? Çevresel tahribatın geri döndürülmesi ve maden sahalarının rehabilite edilmesi konusunda şirketlere ne gibi yükümlülükler getirilmektedir ve bu yükümlülüklerin yerine getirilmesi ne kadar takip edilmektedir? Özellikle, madencilik sonrası alan rehabilitasyonları ve ekosistem restorasyonu için ayrılan fonlar ve projeler yeterli midir?